

Hemmelig.**Innstilling S. E.**

(1945).

Innstilling fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite om inngåtte militæravtaler.

Til Stortinget.

Under 10 august 1495 har Utenriksdepartementet oversendt utenriks- og konstitusjonskomitéen de militæravtaler som Utenriksministeren omtalte i sitt foredrag i Stortinget 19 juni d. å. Disse avtaler omfatter:

1. Avtale av 28 mai 1941 mellom den kgl. norske regjering og Hans Majestets Regjering i det forente Kongerike, vedrørende de norske bevopnede styrker i det forente Kongerike, med tilhørende brevvekslinger.
2. Erklæring av de forente nasjoner, underskrevet i Washington 1 januar 1942.
3. Likelydende overenskomster med den amerikanske, den britiske og den sovjetrusiske Regjering om siviladministrasjon og jurisdiksjon i norske områder befridd av allierte styrker av 16 mai 1944.
4. Avtale av 18 september 1944 mellom den norske regjering og SCAEF (Supreme Commander Allied Expeditionary Force) om kontroll med post og kommunikasjoner.
5. Protokoll mellom den norske og den britiske regjering om gjensidig bistand av 4 oktober 1944.
6. Avtale mellom den norske regjering og SCAEF av 30 november 1944 vedrørende pressesensur.

I avtalen av 28 mai 1941 gir den kgl. norske regjering og det forente Kongerikes Regjering uttrykk for sin bestemte vilje til å fortsette krigen inntil en lykkelig avslutning, samtidig som det fremheves at et av krigsmålene er å gjenopprette Norges frihet og selvstendighet ved helt å befri landet fra tysk herredømme. I flukt hermed fastslås de prinsipper som de norske styrker skal organiseres etter. I avtalens artikkel 1 heter det:

«De norske stridskrefter i det forente Kongerike (som omfatter land-, sjø- og luftstridskrefter) skal anvendes enten til å forsvare det forente Kongerike eller til å gjenereobre Norge. De skal organiseres og brukes som stridskrefter tilhørende Kongeriket Norge i allianse med det forente Kongerike og skal

stilles under britisk kommando i dennes egen- skap av alliert overkommando.»

Artikkel 2, 3, 4 og 5 omhandler forskjellige detaljbestemmelser. I artikkel 6 heter det:

- «1. De norske stridskrefter skal utrustes, be- tales og underholdes på den norske re- gjeringens bekostning.
2. Med mindre noe annet uttrykkelig skulde være bestemt i vedleggene til nærværende avtale, skal den norske Regjering betale det forente Kongerikes Regjering enhver utgift som de britiske myndigheter måtte ha hatt i forbindelse med anvendelsen av denne avtale.»

Til avtalen er knyttet vedlegg: 1. om de norske landstridskrefter, 2. om de norske sjø- stridskrefter, 3. om de norske luftstridskrefter og brevveksling mellom de to regjeringers utenriksministre.

I Erklæringen av de Forente Nasjoner, un- derskrevet i Washington 1 januar 1942, gir Amerikas Forente Stater, det forente Konge- rike Storbritannia og Nord-Irland, Unionen av Sosialistiske Sovjetrepublikker, Kina, Austra- lia, Belgia, Canada, Costarica, Cuba, Tsjekko- slovakia, Den dominikanske Republikken, El Salvador, Grekenland, Guatemala, Haiti, Hon- duras, India, Luxemburg, Nederland, New Zealand, Nicaragua, Norge, Panama, Polen, Syd-Afrika og Jugoslavia sin tilslutning til det fellesprogram og de prinsipper som inneholdes i fellesdeklarasjonen fra Amerikas Forente Staters president og premierministeren i det forente Kongerike Storbritannia og Nord- Irland, datert 14 august 1941 og kjent som Atlanterhavsdeklarasjonen.

De likelydende overenskomster med den amerikanske, den britiske og den sovjetrus- siske regjering av 16 mai 1944 inneholder be- stemmelser om sivil administrasjon og juris- diksjon i norske områder som blir befridd av allierte styrker. Det gjøres oppmerksom på at de forholdsregler som det er oppnådd enig-

het om, er ment å skulle være helt ut midlertidige og av praktisk art og har til formål å lette, så meget som mulig, øverstkommanderendes oppgave og å fremme den felles sak, nemlig en hurtig fjernelse av tyskerne fra Norge og de alliertes endelige seier over Tyskland. Av de enkelte punkter hitsettes:

- «1. I områder som er berørt av de militære operasjoner er det nødvendig å ha for øye en første eller militær fase under hvilken øverstkommanderende for ekspedisjonsstyrken til lands må i det fulle omfang som nødvendiggjøres av den militære situasjon utøve det høyeste ansvar og den høyeste myndighet.
2. Så snart som, og i den utstrekning som, etter øverstkommanderendes mening, den militære situasjon tillater det, vil den norske regjering bli underrettet for at den skal kunne gjenoppta utøvelsen av ansvaret for den sivile administrasjon med forbehold av slike spesielle arrangementer som måtte bli nødvendiggjort i områder av vital betydning for de allierte styrker slik som havner, kommunikasjonslinjer og flygeplasser, og uten at dette skal være til hinder for de alliertes styrkers utnyttelse av slike andre lettelser, som måtte bli nødvendige for føringen av krigen til dens endelige avslutning.»

Avtalene av 18 september og 30 november 1944 vedrørende pressesensuren er på grunn av den avslutning krigen fikk i vårt land ikke

trådt i kraft uten for en kortere tid i Finnmark.

Protokollen mellom den norske og den britiske Regjering av 4 oktober 1944 gjelder fordelingen av omkostningene i forbindelse med gjennomføringen av avtalen om organiseringen og anvendelsen av de norske stridskrefter, inngått av de to regjeringer i London 28 mai 1941.

For øvrig henvises til dokumentene som komiteen har bedt Regjeringen å oversende Stortinget. Dette gjelder også finansavtalen av 4. oktober 1944.

Under henvisning til foranstående innstilles til Stortinget å fatte følgende

b e s l u t n i n g :

Dokumentene vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og konstitusjonskomiteen den 27 august 1945.

C. J. Hambro,
formann.

Olav Vegheim,
ordfører
og fung. sekretær.